

ჟენ იონესკო

გაქვითილი

კომიკური დრამა'

3-4=5

მოქმედი პირები:

მასწავლებელი

50-60 წლის მამაკაცი

მოსწავლე

18 წლის გოგონა

მოსამსახურე

45-50 წლის ქალი

მიშელ კუველიე

როზეტ ზუშელი

კლოდ მანსარი

*„გაკვეთილი“ პირველად სცენაზე დაიდგა
1951 წლის 20 თებერვალს, რეჟისორი: მარსელ
კუველიე.*

დეკორაცია

სამუშაო კაბინეტი, რომელიც მოხუცი მასწავლებლის სასადილო ოთახის ფუნქციასაც ითავსებს.

სცენიდან მარცხენა კარი კიბეზე გადის, მისი მოპირდაპირე მარჯვენა კარი კი ბინის კორიდორში.

სიღრმეში, ოდნავ მარჯვნივ, პატარა ფანჯარაა, უბრალო ფარდებით. ფანჯრის რაფაზე, გარედან ყვავილის ქოთნებია დალაგებული, აქეთ-იქეთ კი ორი სკამი დგას.

ფანჯრის მიღმა პატარა ქალაქის დაბალი წითელსახურავიანი სახლები და მოცისფრო-მონაცრისფრო ცა მოჩანს. მარჯვენა მხარეს სადა ბუფეტი დგას. ოთახის ცენტრში სასადილო მაგიდაა, რომელიც ამასთანავე სამუშაო მაგიდაც არის. მაგიდის ირგვლივ სამი სკამი დგას. ოთახში ღია, ნათელი ფერის შპალერია გაკრული. კედელზე რამდენიმე წიგნის თარო კიდია.

ფარდის გახსნისას სცენა ცარიელია. სიჩუმე კარგახანს გრძელდება. მოგვიანებით ზარის ხმა გაისმის.

მოსამსახურის ხმა, კულისებიდან: ახლავე! მოვდივარ!

ხმას მოსამსახურეც თან შემოჰყვება. ჩამოირბენს კიბის საფეხურებს და სცენაზე შემოვარდება. იგი სოფლურად ჩაცმული 45-50 წლის ძლიერი აღნაგობის წითური ქალია.

მოსამსახურე (ქარივით შემოიჭრება სცენაზე. კარს მიიჯახუნებს, ხელებს წინსაფარზე იწმენდს, თან მარჯვენა კარისკენ გარბის. ისევ გაისმის ზარის ხმა.) მოითმინეთ, მოვდივარ! (კარს აღებს. კართან 18 წლის მოსწავლე გოგონა დგას, მას ნაცრისფერი წინსაფარი და თეთრსაყელოანი კაბა აცვია, იღლიაში კი ჩანთა აქვს ამოდებული.) გამარჯობა, მადმუაზელ!

მოსწავლე: გამარჯობა ქალბატონო. მასწავლებელი შინ ბრძანდება?

მოსამსახურე: გაკვეთილზე მობრძანდით?

მოსწავლე: დიახ, ქალბატონო.

მოსამსახურე: უკვე გელოდებათ. დაბრძანდით, ახლავე დავუძახებ.

მოსწავლე: გბადლობთ, ქალბატონო.

მოსწავლე მაგიდასთან ჯდება. სახით მაყურებლისკენ. მის მარცხნივ შემოსასვლელი კარია; ზურგს უკან კი ის კარი საიდანაც სულ ახლახანს ჩქარი ნაბიჯებით მოსამსახურე გავიდა. მოსამსახურე ყვირის:

მოსამსახურე: ბატონო ჩემო, ჩამობრძანდით თუ შეიძლება, მოსწავლე მოვიდა!

ისმის მასწავლებლის სუსტი ხმა²: დიდი მადლობა. ახლავე! მოვდივარ... ორ წუთში მანდ გავჩნდები...

მოსამსახურე გადის. მოსწავლემ ფეხი ფეხზე გადაიდო და მშვიდად ელოდება. ოთახს თვალი მოავლო, ავეჯი შეათვალიერა, ჭერს ახედა. ცოტა ხანში ჩანთიდან რვეული ამოიღო და გადაფურცლა. ერთ გვერდს ისე ჩააშტერდა, თითქოს გაკვეთილს იმეორებდნენ. მოსწავლე კარგად აღზრდილი და ზრდილობიანი გოგონას შთაბეჭდილებას ტოვებს, თუმცა ამასთანავე ცოცხალი, მხიარული და მოუსვენარია. თავდაპირველად, ლალი და მომღიმარი მოსწავლე, დრამის მსვლელობისას თანდათან, სულ უფრო და უფრო მოწყენილი და მოღუშული ხდება. პიესის დასაწყისში ყოჩაღად უჭირავს

თავი, დასასრულისკენ კი უსუსური და
ლონემიხდილია, თითქოს დაღლილობის-
გან ძილი მოერიო. პიესის დასასრულს მის
სახეზე აღბეჭდილი უნდა იყოს ძლიერი
დეპრესია, რაც საუბრის მანერაშიც
უნდა აისახოს. ენას ძლივს ატრიალებს,
სათქმელს ვერ იხსენებს, უჭირს აზრის
გადმოცემა. თითქოს პარალიზებულია
და აფაზია ეწყება. დასაწყისში კეთილ-
მოსურნე მოსწავლე ნელ-ნელა აგრე-
სიული და ამავდროულად, პასიური და
ინერტული ხდება, თითქოს მუნჯდება და
მასწავლებლის ხელებში უსულო საგანს
ემსგავსება. ფინალურ სცენაში მასწავ-
ლებლის ბოლო ქმედებაზე არც კი რეა-
გირებს. თითქოს ტკივილგამაყუჩებელი
გაუკეთეს და რეფლექსებიც მოეშალა.
გაშეშებულ სახეზე მხოლოდ და მხოლოდ
თვალები გამოხატავენ გაკვირვებას და
ენითგამოუთქმელ შიშს. მოსწავლეში ეს
ცვლილებები შეუმჩნევლად უნდა განვი-
თარდეს.

სცენაზე ჩია ტანის ჭალარა ბლანჟე-
იანი მოხუცი მასწავლებელი შემოდის.
ცხვირზე პენსნე უკეთია, თავზე შავი
ქუდი ახურავს. ტანთ აცვია სკოლის
მასწავლებლის გრძელი ბლუზა თეთრი
საყელოთი, შავი შარვალი და ფეხსაც-
მელი, კისერზე შავი ყელსახვევი უკეთია.
მასწავლებელი ზედმეტად ზრდილობიანი,
მორცხვი და თავაზიანია. სიმორცხვის-
გან ხმადაბლა ლაპარაკობს. ტიპიური
მასწავლებელია. გამუდმებით ხელებს ის-

რესს. დროდადრო მის თვალებში ვნების
ნაპერწყალი გაიელვებს და უმაღლ გაუჩი-
ნარდება. პიესის მსვლელობისას მასწავ-
ლებლის სიმორცხვე თანდათან ქრება და
თვალებში მოელვარე ვნება მხურვალე
ცეცხლად გადაიქცევა. ასე რომ, პიესის
დასაწყისში უწყინარი და მშვიდი მას-
წავლებელი პიესის ბოლოს ნერვიული
და აგრესიულია. საკუთარ თავში დარწ-
მუნებულის, სურვილისამებრ დასცინის
მოსწავლეს, რომელიც მის ხელებში უსუ-
ლო საგანს დაემსგავსება. ყველაფერთან
ერთად, მასწავლებლის სუსტი ხმა თან-
დათანობით ძლიერდება, და ბოლოს, ძლე-
ვამოსილი და რიხიანი ხდება. მოსწავ-
ლის წკრიალა ხმა კი პირიქით, ბოლოს
თითქმის არც ისმის. პირველ რამდენიმე
სცენაში შეიძლება მასწავლებელს მსუ-
ბუქად ენაც ებმებოდეს.

მასწავლებელი: მოგესალმებით მადმუაზელ...
მგონი თქვენ ჩემი ახალი მოსწავლე ბრძანდებ-
ით, ხომ არ ვცდები?

მოსწავლე, (სწრაფად ბრუნდება მასწავლებ-
ლისკენ, ძალდაუტანებლად დგება, მისკენ მიე-
მართება და ხელს ართმევს. საზოგადოებაში
გამოსული გოგონას იერი აქვს): დიახ, ბატონო.
გამარჯობა. ხედავთ, ზუსტად დროზე მოვედი,
არ მინდოდა პირველ გაკვეთილზე დამეგვი-
ანებია.

მასწავლებელი: კეთილი, რომ არ დაიგვიანეთ
ძალიან კარგია, მადმუაზელ. გმადლობთ, მაგრამ

რატომ იჩქარეთ? არ იყო საჭირო. არც კი ვიცი, როგორ მოგიბოდიშოთ, ამდენ ხანს რომ გალოდინეთ... ზუსტად მაშინ ვამთავრებდი, როცა... განა ასე არ იყო? უკაცრავად, ბოდიშს გიხდით, მომიტევეთ...

მოსწავლე: როგორ გეკადრებათ, ბატონო, ამით ხომ არაფერი დაშავებულა, ბატონო.

მასწავლებელი: ათასი ბოდიში³... ალბათ გაგიძნელდათ ჩემი სახლის მოგნება?

მოსწავლე: არა... სულაც არა. მისამართი ვიკითხე, ამ ქალაქში თქვენ ყველა გიცნობთ.

მასწავლებელი: უკვე 30 წელია ამ ქალაქში ვცხოვრობ. თქვენ კი მგონი ახლახანს გადმობხედით. აბა, როგორ მოგწონთ ჩვენი ქალაქი?

მოსწავლე: არაუშავს. ლამაზი და სასიამოვნო ქალაქია, მშვენიერი პარკი გვაქვს, პანსიონი, ეკლესია, მაღაზიებიც კარგია, ქუჩებიც, ხეივანებიც...⁴ მომწონს.

მასწავლებელი: მართალს ბრძანებთ მადმუაზელ, მაგრამ მე მაინც სულ სხვაგან ვამჯობინებდი ცხოვრებას. მაგალითად პარიზში, ან ბორდოში მაინც.

მოსწავლე: გიყვართ ბორდო?

მასწავლებელი: არ ვიცი. არასოდეს ვყოფილვარ.

მოსწავლე: პარიზში ყოფილხართ?

მასწავლებელი: არა მადმუაზელ. მადმუაზელ, თქვენის ნებართვით, ერთ კითხვას დაგისვამთ და თუ შეგიძლიათ, მიპასუხეთ. პარიზი რისი დადაქალაქია?

მოსწავლე: წამით ჩაფიქრდება, მერე გაიხსენებს და სახე გაუნათდება: პარიზი არის...⁵ საფრანგეთის დადაქალაქი?

მასწავლებელი: დიახ, მადმუაზელ, ყოჩაღ, ძალიან კარგია, შესანიშნავია. გილოცავთ. ხუთი თითივით გცოდნიათ გეოგრაფია. აბა, ჩვენი ქვეყნის დანარჩენი ძირითადი ქალაქები ჩამომითვალეთ.

მოსწავლე: ჯერ ყველა არ ვიცი ბატონო, ვერ დავიმახსოვრე, გამიჭირდა, პარიზივით ადვილი არ იყო.

მასწავლებელი: არა უშავს მადმუაზელ, ამას წამდვილად ეშველება... გულს ნუ გაიტეხთ... უკაცრავად... მაგრამ, ცოტა მოითმინეთ და ნელ-ნელა, ნელ-ნელა... თავადაც ნახავთ, ყველაფერს ეშველება... უჰ, რა მშვენიერი ამინდია დღეს... თუ, არც ისე მშვენიერია... ყოველ შემთხვევაში, ცუდი არ არის, მთავარი კი ესაა... არც წვიმს, არც თოვს.

მოსწავლე: თოვლი? ახლა? ამ შუა ზაფხულში? შეუძლებელია!

მასწავლებელი: ბოდიშს მოვითხოვ მადმუაზელ, მაგრამ ერთ რალაცას გეტყვით და კარგად დაიმახსოვრეთ: ამ ქვეყნად ყველაფერია შესაძლებელი.

მოსწავლე: აბსოლუტურად დარწმუნებული ვარ, ბატონო!

მასწავლებელი: და კიდევ მადმუაზელ, არასოდეს არაფერში იყოთ დარწმუნებული.

მოსწავლე: თოვლი ზამთარში მოდის. ზამთარი წელიწადის ერთ-ერთი დროა. წელიწადის დროებია... გა... გა...

მასწავლებელი: დიახ?

მოსწავლე: ...ზაფხული, შემდეგ ზაფხული და...

მასწავლებელი: მადმუაზელ, ასოციაცია „შემოქმედება“...

მოსწავლე: აჰ, დიახ, დიახ, გამახსენდა, შემოდგომა...

მასწავლებელი: სწორია მადმუაზელ, მართალი ბრძანდებით. მშვენიერი პასუხია. როგორც ვამჩნევ, ბეჯითი მოსწავლე იქნებით. დარწმუნებული ვარ ბევრს მიაღწევთ. ჩემი აზრით, ჭკვიანი ხართ, განათლება არ გაკლიათ, ალბათ მეხსიერებაც კარგი გექნებათ.

მოსწავლე: ბატონო, ნელინადის დროები ხომ მართლა კარგად ვიცო, არა?

მასწავლებელი: დიახ, გეთანხმებით, მადმუაზელ... თითქმის იცით. მაგრამ ამას ეშველება. ყოველ შემთხვევაში, რაც იცით, ესეც საკმაოდ კარგია. სულ მალე, თვალებს რომ დახუჭავთ, ჩემზე უკეთ გეცოდინებათ ყველაფერი.

მოსწავლე: ალბათ ძალიან გამიჭირდება.

მასწავლებელი: არა, მადმუაზელ, რას ბრძანებთ. ამისთვის სულ ცოტა მონდომება და კეთილი ნებაც საკმარისია. აი ნახავთ, ყველაფერს მოევლება, მომენდეთ.

მოსწავლე: დიახ, რა თქმა უნდა, მე ხომ აქ ამისთვის მოვედი. ჩემზე შეიძლება ითქვას, რომ სწავლა მწყურია. ჩემს მშობლებსაც ძალიან უნდათ ცოდნა გავიღრმავო, რამე სპეციალობას დავეუფლო. ფიქრობენ, რომ ჩვენს დროში, მხოლოდ ზოგადი განათლებით, თუნდაც უსაზღვრო ზოგადი განათლებით, შორს ვერ წახვალ.

მასწავლებელი: სრული სიმართლეა, მადმუაზელ, თქვენი მშობლები არ ცდებიან. კიდევ ბევრი რამ უნდა ისწავლოთ. მაპატიეთ ამას რომ გეუბნებით, მაგრამ ეს აუცილებელია. ჩვენს დროში ცხოვრება ძალიან გართულდა.

მოსწავლე: და აირ-დაირია... მე კი ნამდვილად გამიმართლა, მდიდარი მშობლები მყავს, მათი დახმარებით ბევრს ვიმუშავე და უსაზღვროდ დიდ უმაღლეს განათლებასაც მივიღებ.

მასწავლებელი: ...და როდის გნებავთ გამოცდაზე გასვლა?

მოსწავლე: რაც შეიძლება მალე, პირველივე სადოქტორო გამოცდაზე, სამ კვირაში.

მასწავლებელი: ნება მიბოძეთ გკითხოთ, ბაკალავრის ხარისხი უკვე მოიპოვეთ?

მოსწავლე: დიახ, რა თქმა უნდა, მე უკვე გახლავართ საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ბაკალავრი და ასევე, ბაკალავრის ხარისხი მოვიპოვე ლიტერატურაში.

მასწავლებელი: ოჰო, რამდენი რამ მოგისწრიათ, თქვენს ასაკში ეს მეტისმეტია. რომელ სფეროში აპირებთ დოქტორის ხარისხის მოპოვებას? მატერიალურ მეცნიერებებში თუ ზოგად ფილოსოფიაში?

მოსწავლე: ჩემს მშობლებს ძალიან უნდათ აბსოლუტური დოქტორის ხარისხი მოვიპოვო. როგორ ფიქრობთ, მოვასწრებ ასე მცირე დროში?

მასწავლებელი: აბსოლუტური დოქტორის?.. რა გაბედული ყოფილხართ მადმუაზელ, გულწრფელად გილოცავთ. შევეცადოთ, ყველაფერი გავაკეთოთ რაც შეგვიძლია. ამასანავე, თქვენ უკვე საკმაოდ განსწავლული ბრძანდებით, თანაც ასეთ პატარა ასაკში.

მოსწავლე: ოჰ, ბატონო.

მასწავლებელი: ახლა, თუ ნებას დამრთავთ, დიდი ბოდის მოხდით შეგახსენებთ, რომ დროა მუშაობას შევუდგეთ. დასაკარგი დრო ნამდვილად არ გვაქვს.

მოსწავლე: რა თქმა უნდა ბატონო, პირიქით, უმორჩილესად გთხოვთ დავინყოთ, მე ხომ ამისთვის მოვედი.

მასწავლებელი: გთხოვთ დაბრძანდით, აი აქ... თუ ნებას დამრთავთ მე თქვენს პირდაპირ დავჯდები, სანინაალმდეგო ხომ არაფერი გექნებათ, მადმუაზელ?

მოსწავლე: არა, რას ბრძანებთ, გთხოვთ.

მასწავლებელი: უღრმესი მადლობა მადმუაზელ. (მაგიდასთან სხდებიან, ერთმანეთის პირისპირ და დარბაზისკენ პროფილით) ესეც ასე! წიგნები და რვეულები თუ გაქვთ?

მოსწავლე: (ჩანთიდან წიგნებს და რვეულებს იღებს) დიახ, ბატონო, რა თქმა უნდა. რაც საჭიროა ყველაფერი მაქვს.

მასწავლებელი: შესანიშნავია, მადმუაზელ, შესანიშნავი. მაშ, თუ არ შენუხდებით... დავინყოთ.

მოსწავლე: დიახ ბატონო, თქვენს განკარგულებაში მიგულებთ⁸.

მასწავლებელი: ჩემს განკარგულებაში?... (წამით თვალები გაუნათდება), რას ბრძანებთ მადმუაზელ, პირიქით, მე ვარ თქვენს განკარგულებაში, მიმსახურეთ.

მოსწავლე: როგორ გეკადრებათ, ბატონო...

მასწავლებელი: თუ წინააღმდეგი არ იქნებით... ჩვენ... ჩვენ... მე... მე... მეცადინეობას დავინყებ იმით, რომ პატარა შემაჯამებელ გა-

მოცდას ჩაგიტარებთ. ასე გავიგებ რა შეისწავლეთ ადრე, რა იცით ახლა, და რა უნდა შეისწავლოთ მომავალში. კეთილი. დავინყოთ. აბა მითხარით, რა დამოკიდებულება გაქვთ უმრავლესობასთან?

მოსწავლე: საკმაოდ ბუნდოვანი... ვერაფერი გავუბე...

მასწავლებელი: კეთილი. ახლავე ყველაფერს ერთად გავარკვევთ.

მასწავლებელი ხელებს ისრესს. სცენაზე მოსამსახურე შემოდის, ისეთი იერი აქვს, თითქოს მასწავლებლის საქციელი აღიზიანებს. ბუფეტთან მიდის, რალაცას ეძებს. თითქოს გასვლა არ უნდა.

მასწავლებელი: წინააღმდეგი თუ არ იქნებით, მადმუაზელ, ცოტა არითმეტიკაში გავივარჯიშოთ...

მოსწავლე: დიახ, რა თქმა უნდა ბატონო. პირიქით, მერწმუნეთ, ძალიან მინდა.

მასწავლებელი: მადმუაზელ, არითმეტიკა საკმაოდ ახალი და თანამედროვე მეცნიერებაა. უფრო სწორი იქნება, თუ ვიტყვით, რომ არითმეტიკა მეცნიერებაზე მეტად არის მეთოდი და ამასთანავე, იგი არის თერაპევტიკა.⁹ (მოსამსახურეს) მარი, დაამთავრეთ?

მოსამსახურე: დიახ, ბატონო, თეფში უკვე ვიპოვე, მივდივარ.

მასწავლებელი: დაუჩქარეთ! სამზარეულოში მიბრძანდით, გეთაყვა.

მოსამსახურე: დიახ, ბატონო.

თითქოს გადის

მოსამსახურე: უკაცრავად ბატონო, მაგრამ გთხოვთ, ყურადღება მიაქციოთ, მე სიმშვიდისკენ მოგიწოდებთ.

მასწავლებელი: ჩემო მარი, დიდი უცნაური ვინმე ბრძანდებით. ნუ ღელავთ. ყველაფერი რიგზეა.

მოსამსახურე: ყოველთვის ასე ვამბობთ.

მასწავლებელი: ცილის წამებას შეეშვით, მშვენივრად ვიცი, როგორ მოვიქცე. მგონი საკმაოდ დიდი ვარ.

მოსამსახურე: ნამდვილად ბატონო, მაგრამ დამიჯერეთ, მადმუაზელთან გაკვეთილს არითმეტიკით ნუ დაინწყებთ, მერწმუნეთ ასე აჯობებს. არითმეტიკა საშინლად დამლღელი და ნერვების მომშლელი რამეა.

მასწავლებელი: ნუთუ ჩემს ასაკშიც?! მარი, საერთოდ რატომ ეჩრებით? ჩემს საქმეს როგორმე თავს გავართმევ. შეგახსენებთ, თქვენი ადგილი აქ არ არის!

მოსამსახურე: კეთილი, ბატონო, მერე არ მითხრათ, რატომ არ გამაფრთხილო.

მასწავლებელი: თქვენი რჩევალა მაკლდა, მარი.

მოსამსახურე: კეთილი, ნება თქვენია ბატონო.

მასწავლებელი: მომიტევეთ, მადმუაზელ, რა სისულელისთვის შეგვანწყვეტინა... მაპატიეთ,

მე მაპატიეთ ყველაფერი... ნუ გაუბრაზდებით ამ საბრალო ქალს. დღედაღამ ჩემს ჯანმრთელობაზე ზრუნავს, ეშინია, არ გადავიღალო.

მოსწავლე: ოჰ, რას ბრძანებთ ბატონო, ამის პატიება ნამდვილად შეიძლება. მისი საქციელი ამტკიცებს, რომ ბატონის ერთგულია. ძალიან უყვარხართ, ჩვენს დროში კარგი მოსამსახურე დიდი იშვიათობაა.

მასწავლებელი: უკვე ზედმეტი მოსდის. სულელური შიშები აქვს. მოდით ჩვენს არითმეტიკას დავუბრუნდეთ.

მოსწავლე: მხოლოდ თქვენს შემდეგ ბატონო.

მასწავლებელი: (შთაგონებით) ბრძანდებოდეთ.

მოსწავლე: (ცდილობს ნათქვამი გაიაზროს) თქვენსავით ბატონო.

მასწავლებელი: კეთილი, მოდით ცოტა ვი-არითმეტიკოთ.

მოსწავლე: დიახ, ბატონო, დიდი სიამოვნებით.

მასწავლებელი: თუ არ შენუხდებით, მიპასუხეთ...

მოსწავლე: რა შენუხებაა, ბატონო, მკითხეთ, რაც გნებავთ.

მასწავლებელი: რამდენი იქნება ერთს მივუმატოთ ერთი?

მოსწავლე: ერთს მივუმატით ერთი იქნება ორი.

მასწავლებელი: (მოსწავლის ცოდნით აღფრთოვანებული) ოჰო, ძალიან კარგია მადმუაზელ, ძალიან კარგი, როგორც ირკვევა საკმაოდ ბევრი გცოდნიათ, დარწმუნებული ვარ უადვილ-

სად ჩააბარებთ აბსოლუტური დოქტორატურის
გამოცდას.

მოსწავლე: თქვენგან ამ სიტყვების მოსმენა
დიდი პატივია ჩემთვის, ძალიან მასიამოვნეთ.

მასწავლებელი: ახლა, ერთი ნაბიჯით წინ
წავიდეთ. აბა, მითხარით რამდენი იქნება ორს
მივუმატოთ ერთი?

მოსწავლე: სამი

მასწავლებელი: სამს მივუმატოთ ერთი?

მოსწავლე: ოთხი

მასწავლებელი: ოთხს მივუმატოთ ერთი?

მოსწავლე: ხუთი

მასწავლებელი: ხუთს მივუმატოთ ერთი?

მოსწავლე: ექვსი.

მასწავლებელი: ექვსს მივუმატოთ ერთი?

მოსწავლე: შვიდი

მასწავლებელი: შვიდს მივუმატოთ ერთი?

მოსწავლე: რვა

მასწავლებელი: რვას მივუმატოთ ერთი?

მოსწავლე: რვა... ბის

მასწავლებელი: კარგია... შვიდს მივუმატოთ
ერთი?

მოსწავლე: რვა ტერ

მასწავლებელი: მშვენიერია, შესანიშნავია!
შვიდს მივუმატოთ ერთი?

მოსწავლე: რვა კატერ და ზოგჯერ ცხრა¹⁰

მასწავლებელი: თქვენსავით ლამაზი პას-
უხები გცოდნიათ მადმუაზელ! მერწმუნეთ,
ჩემი საუკეთესო მოსწავლე ბრძანდებით! მოს-
ალოცი საქმეა! მთელი გულით გილოცავთ! თუ
არ შენუხდებით განვაგრძოთ. როგორც დავრ-
წმუნდით მიმატებაში ნამდვილი ოსტატი ყო-
ფილხართ, ახლა გამოკლება ვნახოთ. თუ ძალ-

იან დაღლილი არ ბრძანდებით, იქნებ მითხრათ
რამდენი იქნება ოთხს გამოვაკლოთ სამი?

მოსწავლე: ოთხს გამოვაკლოთ სამი?... ოთხს
გამოვაკლოთ სამი?

მასწავლებელი: დიახ, ანუ სამი გამოვაკლოთ
ოთხს.

მოსწავლე: იქნება... იქნება... შვიდი?

მასწავლებელი: უკაცრავად, მაგრამ თავს
მოვალედ ვთვლი შეგისწოროთ, ოთხს გამო-
ვაკლოთ სამი არ იქნება შვიდი. მგონი აგერი-
ათ, ოთხს მივუმატოთ სამი არის შვიდი. ოთხს
გამოვაკლოთ სამი კი, დანამდვილებით ვიცი, არ
არის შვიდი. ახლა მიმატება კი არა გამოკლება
გკითხეთ.¹¹

მოსწავლე: (ცდილობს გაიგოს) დიახ... დი-
ახ...

მასწავლებელი: ოთხს გამოვაკლოთ სამი
იქნება... აბა, რამდენი იქნება? რამდენი?

მოსწავლე: ოთხი?

მასწავლებელი: არა, მადმუაზელ, არა, ცდებ-
ით.

მოსწავლე: მაშინ სამი.

მასწავლებელი: არავითარ შემთხვევაში მად-
მუაზელ!... მომიტევეთ მადმუაზელ მაგრამ
უნდა გითხრათ, ისევ შეცდით... უკაცრავად.

მოსწავლე: ოთხს გამოვაკლოთ სამი... ოთხს
გამოვაკლოთ სამი... ოთხს გამოვაკლოთ სამი?
ათი? არა?

მასწავლებელი: არა, რას ამბობთ მადმუა-
ზელ. საქმე იცით რაშია?! პასუხი კი არ უნდა
გამოიცნოთ, არამედ უნდა გამოთვალოთ. მოდ-
ით, ერთად გამოვიანგარიშოთ. დათვლას ხომ არ
ინებებთ?

მოსწავლე: დიახ, პატივცემულო. ერთი...
ორი... მმ...

მასწავლებელი: დარწმუნებული ბრძანდებით, რომ თვლა იცით? აბა, სადამდე შეგიძლიათ დათვლა?

მოსწავლე: მე შემიძლია დავითვალო... უსას-
რულობამდე.

მასწავლებელი: შეუძლებელია მადმუაზელ.

მოსწავლე: მაშინ, ვთქვათ, თექვსმეტამდე.

მასწავლებელი: სრულიად საკმარისია. მთა-
ვარია, ზღვარის გავლება იცოდეთ. მაშ, გთხ-
ოვთ, დაითვალოთ, გეთაყვა.

მოსწავლე: ერთი... ორი... მერე, მოდის
სამი... ოთხი...

მასწავლებელი: შეჩერდით მადმუაზელ. რო-
მელი რიცხვია უფრო მეტი, სამი თუ ოთხი?

მოსწავლე: ...სამი თუ ოთხი? რომელია უფრო
მეტი? სამი უფრო მეტია თუ ოთხი? ოთხი თუ
სამი? რას გულისხმობთ უფრო მეტში?

მასწავლებელი: იმას რომ, არსებობს პატარა
და დიდი რიცხვები. დიდ რიცხვებში უფრო მეტი
ერთეულია, ვიდრე პატარა რიცხვებში.

მოსწავლე: ...ვიდრე პატარა რიცხვებში?

მასწავლებელი: დიახ, იმიტომ რომ, პატარა
რიცხვებს უფრო მცირე ერთეული შეესაბამება.
მაგრამ თუ რიცხვი ძალიან მცირეა, შესაძლებე-
ლია, მას რაოდენობრივად უფრო მეტი ერთეული
შეესაბამებოდეს, ვიდრე დიდ რიცხვს... მაგრამ,
თუ ლაპარაკია სხვადასხვა ერთეულებზე...

მოსწავლე: ე.ი. ამ შემთხვევაში, პატარა
რიცხვი შეიძლება დიდ რიცხვზე მეტი იყოს?

მასწავლებელი: მოდით, ამას თავი დავა-
ნებოთ. ძალიან შორს წაგვიყვანს. დაიმახ-
სოვრეთ მხოლოდ ის, რომ არითმეტიკაში
რიცხვების გარდა, არსებობს ისეთი ცნებები,
როგორცაა სიდიდე, ჯამი, ჯგუფი, გროვა. მა-
გალითად: ქლიავის გროვა, ვაგონების გროვა,
ბატების გროვა, მარცვლეულის გროვა.¹² ჩვენი
დავალების გასაადვილებლად, დავუშვათ, რომ
გვაქვს მხოლოდ თანაბარი თანრიგის რიცხვები.
ამ შემთხვევაში, ის რიცხვი იქნება უფრო დიდი,
რომელსც უფრო მეტი ერთეული შეესაბამება.

მოსწავლე: ანუ რიცხვი მით უფრო დიდია,
რაც უფრო მეტი ერთეული შეესაბამება? აჰა,
გავიგე, ბატონო, ესე იგი, თქვენ ხარისხს და
რაოდენობას ერთმანეთთან აიგივებთ.

მასწავლებელი: ეს მეტისმეტად თეორი-
ული საკითხი გახლავთ მადმუაზელ, მეტის-
მეტად თეორიული. ამით თავს ნუ შეინუხებთ.
ავილოთ ერთი მაგალითი და კონკრეტულ
შემთხვევაზე ვიმსჯელოთ. ზოგადი დასკვნები
კი შემდეგისთვის შემოვიინახოთ... ჩვენ გვაქვს
რიცხვი ოთხი და რიცხვი სამი, ორივეს ერთი
ერთეული შეესაბამება. აქედან გამომდინარე,
რომელი რიცხვი იქნება უფრო მეტი, უფრო პა-
ტარა რიცხვი, თუ უფრო დიდი რიცხვი?

მოსწავლე: მიმიტევეთ, ბატონო... რას
გულისხმობთ უფრო დიდი რიცხვში? ნუთუ
იმას, რომ მეორე რიცხვი მასზე პატარაა?

მასწავლებელი: სწორედ ამას, მადმუაზელ,
მშვენიერია. ზუსტად მიმიხვდით ნათქვამს.

მოსწავლე: მაშინ, ეს იქნება ოთხი.

მასწავლებელი: რა იქნება ოთხი? სამზე დიდი თუ პატარა?

მოსწავლე: პატარა... არა დიდი.

მასწავლებელი: სწორია, მშვენიერი პასუხია! რამდენი ერთეულია სამსა და ოთხს შორის?... ან თუ გნებავთ, ოთხსა და სამს შორის?

მოსწავლე: სამსა და ოთხს შორის ერთეული საერთოდ არ არის ბატონო. ოთხი მაშინვე მოსდევს სამს, სამსა და ოთხს შორის საერთოდ არაფერი არ არის!

მასწავლებელი: როგორც ვხედავ, ვერაფერი გაგაგებინეთ. ნამდვილად ჩემი ბრალია, კარგად ვერ აგისხენით.

მოსწავლე: არა, ბატონო, ჩემი ბრალია.

მასწავლებელი: შეხედეთ, თქვენ გაქვთ ასანთის სამი ღერი, კიდევ დაგიმატეთ ერთი ღერი, გახდა ოთხი. კარგად დააკვირდით, უკვე გაქვთ ასანთის ოთხი ღერი. თუ ერთ ღერს ისევ ავიღებ, რამდენი დაგრჩებათ?

ასანთის ღერები უხილავია, ისევე როგორც ყველა საგანი, რომელზეც მოგვიანებით იქნება ლაპარაკი. მასწავლებელი მაგიდიდან დგება და უხილავი ცარცით უხილავ დაფაზე წერს.¹³

მოსწავლე: ხუთი. თუ სამს მივუმატოთ ერთი, არის ოთხი, ოთხს მივუმატოთ ერთი იქნება ხუთი.

მასწავლებელი: არა, არა და არა! თქვენ მხოლოდ მიმატება გეხერხებათ. გამოკლებაც ხომ აუცილებელია?! მხოლოდ ინტეგრაციაზე კი არ

უნდა ფიქრობდეთ, ხანდახან დეზინტეგრაციაც უნდა გაიხსენოთ. ბოლოს და ბოლოს, ამაშია ცხოვრების არსი, ესაა მთელი ფილოსოფია, ესაა მთელი მეცნიერება, ესაა პროგრესი, ცივილიზაცია.

მოსწავლებელი: დიახ, ბატონო.

მასწავლებელი: ასანთებს დავუბრუნდეთ. მაშ, თქვენ გაქვთ ოთხი ღერი ასანთი. მშვენივრად ხედავთ, რომ ნამდვილად ოთხი ღერია. აი, შეხედეთ, ვიღებ ერთ ღერ ასანთს, რამდენი დარჩა?

მოსწავლე: არ ვიცი ბატონო.

მასწავლებელი: შეხედეთ და ცოტა გაიაზრეთ. ვალიარებ, ეს არც ისე ადვილია მაგრამ საკმაოდ გონებაგახსნილი ბრძანდებით. ამიტომ თავს ძალა დაატანეთ და გაიაზრეთ. შეეცადეთ მაინც...

მოსწავლე: ვერაფერი გავიგე ბატონო, არ ვიცი ბატონო.

მასწავლებელი: კეთილი, უფრო მარტივ მაგალითს მოვიყვან. ვთქვათ, თქვენ გაქვთ ორი ცხვირი. აბა მიპასუხეთ, რამდენი ცხვირი გექნებათ, თუ ერთ ცხვირს მოგაგლიჯავთ¹⁴.

მოსწავლე: არცერთი.

მასწავლებელი: როგორ თუ არცერთი?

მოსწავლე: დიახ, ბატონო ნამდვილად არცერთი! თქვენ ხომ ჩემთვის ცხვირი არ მოგიგლეჯიათ?! ხედავთ, ისევ ერთი ცხვირი მაქვს. ცხვირი რომ მოგეგლიჯათ, უკვე აღარ მექნებოდა.

მასწავლებელი: კეთილი, როგორც ვხედავ, ვერც ეს მაგალითი გაიგეთ. დავუშვათ, თქვენ გაქვთ ერთი ყური.

მოსწავლე: დიახ, მერე?

მასწავლებელი: რამდენი ყური გექნებათ, თუ კიდევ ერთ ყურს დაგიმატებთ?
მოსწავლე: ორი.
მასწავლებელი: კეთილი. კიდევ ერთი რომ დაგიმატოთ, მაშინ რამდენი გექნებათ?
მოსწავლე: სამი ყური.
მასწავლებელი: ერთი ყური რომ აგახიოთ მაშინ?...
მოსწავლე: ორი.
მასწავლებელი: კარგია. კიდევ ერთი რომ აგახიოთ, მაშინ რამდენი დაგრჩებათ?
მოსწავლე: ორი.
მასწავლებელი: არა! მისმინეთ, თქვენ გაქვთ ორი ყური, ერთი ყური მე მოგაჭამეთ¹⁵, რამდენი დაგრჩებათ?
მოსწავლე: ორი.
მასწავლებელი: ერთი ყური მე შევჭამე... გესმით, ერთი ყური შევჭამე...
მოსწავლე: ორი
მასწავლებელი: ერთი
მოსწავლე: ორი
მასწავლებელი: ერთი!
მოსწავლე: ორი!
მასწავლებელი: ერთი!!!
მოსწავლე: ორი!!!
მასწავლებელი: ერთი!!!
მოსწავლე: ორი!!!
მასწავლებელი: ერთი!!!
მოსწავლე: ორი!!!¹⁶
მასწავლებელი: არა, არა! ცდებით! ეტყობა, ისევ ცუდი მაგალითი მოვიყვანე. დამაჯერებელი არ გამოდგა. მომისმინეთ.
მოსწავლე: დიახ, ბატონო.

მასწავლებელი: თქვენ გაქვთ... თქვენ გაქვთ... თქვენ გაქვთ...
მოსწავლე: ათი თითი!..
მასწავლებელი: როგორც გენებოთ, მშვენიერია. კეთილი. მაშ, გაქვთ ათი თითი.
მოსწავლე: დიახ, ბატონო.
მასწავლებელი: აბა, მითხარით რამდენი თითი გექნებათ, თუ თქვენ გაქვთ ხუთი თითი?
მოსწავლე: ათი, ბატონო.
მასწავლებელი: ცდებით!
მოსწავლე: არ ვცდები, ბატონო!
მასწავლებელი: ცდებით-მეთქი!
მოსწავლე: განა ახლახანს არ მითხარით, რომ ათი თითი მაქვს...
მასწავლებელი: მაგრამ მაშინვე არ გითხარით, რომ ხუთი თითი გაქვთ?!
მოსწავლე: ხუთი კი არა, ათი თითი მაქვს, ათი...
მასწავლებელი: კეთილი, სხვაგვარად ვიმოქმედოთ... მოდით გამოკლებაში ვივარჯიშოთ ხუთის ფარგლებში. მოითმინეთ მადმუაზელ, ახლავე ნახავთ. ყველაფერს აგიხსნით და გაგაგებინებთ. (მასწავლებელი წარმოსახვით დაფაზე წერას შეუდგა. დაფა მოსწავლესთან ახლოს მიაქვს. გოგონა დაფის მხარეს ბრუნდება, რათა უკეთ დაინახოს) შეხედეთ მადმუაზელ. (მასწავლებელს თავი ისე უჭირავს თითქოს დაფაზე წერს. ჯერ ერთი ჯოხი დახატა, ქვემოთ ერთიანი მიუწერა. მერე ორი დახატა და ორიანი მიუწერა, შემდეგ: სამი და სამიანი მიუწერა. ბოლოს ოთხი ჯოხი დახატა და ოთხიანი მიუწერა.) ხომ ხედავთ...

მოსწავლე: დიახ, ბატონო.

მასწავლებელი: ეს ჯოხებია მადმუაზელ, ჩვეულებრივი ჯოხები. აქ ერთი ჯოხი ხატია, აქ ორი, აქ სამი, აქ ოთხი, აქ ხუთი. ერთი ჯოხი, ორი ჯოხი, სამი ჯოხი, ოთხი ჯოხი და ხუთი ჯოხი. ეს კი რიცხვებია მადმუაზელ. დათვლისას თითოეულ ჯოხს შეესაბამება ერთი ერთეული... რას ვამბობდი?

მოსწავლე: „შეესაბამება ერთი ერთეული! რას ვამბობდი?“

მასწავლებელი: ან ერთი ციფრი, ან ერთი რიცხვი! მადმუაზელ ერთი, ორი, სამი, ოთხი, ხუთი ნუმერაციის ელემენტებია.

მოსწავლე: დიახ, ბატონო, გავიგე. ელემენტები, ციფრები, რიცხვები, ერთეულები იმავდროულად ჯოხებია.

მასწავლებელი: დიახ, იმავდროულად... ბოლოს და ბოლოს, შეიძლება ითქვას, რომ ესაა არითმეტიკის მთელი ფილოსოფია.

მოსწავლე: დიახ, ბატონო, ახლა გავიგე ბატონო. გმადლობთ ბატონო.

მასწავლებელი: მაშ, თუ არ შენუხდებით, გამოიყენეთ ეს ელემენტები და დაითვალოთ, მიუმატეთ და გამოაკელით...

მოსწავლე: (თითქოს გონებაში იბაჭდავს) ესე იგი, ჯოხები არის ციფრები, რიცხვები და ერთეულები...

მასწავლებელი: ჰმ... შეიძლება ასეც ითქვას.

მოსწავლე: მივხვდი, ჩვენ შეგვიძლია ორი ერთეული გამოვაკლოთ სამ ერთეულს, მაგრამ შესაძლებელია თუ არა ორი ორიანი გამოვაკლოთ სამ სამიანს? ან ორი ციფრი გამოვაკლოთ

სამ რიცხვს? ან კიდევ სამი რიცხვი ერთ ერთეულს?

მასწავლებელი: არა, მადმუაზელ.

მოსწავლე: რატომ ბატონო?

მასწავლებელი: იმიტომ მადმუაზელ.

მოსწავლე: რატომ იმიტომ, ბატონო? ნუთუ იმიტომ, რომ ეს ერთი და იგივეა?

მასწავლებელი: დიახ, ასეა, თუმცა ამის ახსნა შეუძლებელია. ეს უბრალოდ მათემატიკური ჭეშმარიტებაა. ეს ან ასეა, ან არ არის ასე.

მოსწავლე: ძალიან ცუდი.

მასწავლებელი: ყური დამიგდეთ, მადმუაზელ, თუ თქვენ ვერ შეძლებთ და ღრმად ვერ ჩანვდებით ამ პრინციპებს, ამ არითმეტიკულ არქეტიპებს, თქვენ პოლიტექნიკურ სასწავლებელში დავალებებს სწორად ვერ შეასრულბთ. უფრო მეტიც პოლიტექნიკურ სასწავლებელში კი არა, უმაღლეს ბაგა-ბალშიც ვერ მოხვდებით. ძალიან კარგად ვიცი ეს ადვილი სულაც არ არის და ძალიან, ძალიან აბსტრაქტულია... ცხადია... მაგრამ სანამ კარგად არ გაიღრმავებთ ამ პირველსაწყისებს, ზეპირად ვერ გამოთვლით ისეთ ელემენტარულ მაგალითებს, რაც საშუალო დონის ინჟინერმაც უნდა იცოდეს. თუნდაც აი ამას: რამდენი იქნება სამი მილიარდ შვიდას ორმოცდათხუთმეტი მილიონ ცხრაას ოთხმოცდარვა ათას ორას ორმოცდათვრამეტი გავამრავლოთ ხუთ მილიარდ ას სამოცდაორი მილიონ სამას სამი ათას ხუთას რვაზე?

მოსწავლე: (ძალიან სწრაფად) 19 კვინტილიონ 390 კვადრილიონ 2 ტრილიონ 844 მილიარდ 219 მილიონ 164 ათას 508¹⁷.

მასწავლებელი: არა. არა მგონია. ვფიქრობ, პასუხი უნდა იყოს 19 კვინტილიონ 390 კვადრილიონ 2 ტრილიონ 844 მილიარდ 219 მილიონ 164 ათას 509...

მოსწავლე: ... არა ... 508..

მასწავლებელი: (სულ უფრო და უფრო გაოცებული ზეპირად ამრავლებს) დიახ... დიახ... მართალი ბრძანდებით... თქვენი პასუხი სწორია... (გაურკვევლად ლულულებს)... კვინტილიონ, კვადრილიონ, ტრილიონ, მილიარდ, მილიონ... (გარკვევით)... 164 ათას 505... (გაოცებული) კი მაგრამ ელემენტარულ არითმეტიკაში ვერ ერკვევით და ეს საიდან იცით?

მოსწავლე: ძალიან ადვილია. მხოლოდ ჩემი გონების შესაძლებლობებს ვერ დავეყრდნობოდი და ყველა შესაძლო გამრავლების ყველა შესაძლო ჯამი ზეპირად დავისწავლე.

მასწავლებელი: ძალიან მაგარია, მაგრამ ნება მიბოძეთ გულახდილად მოგახსენოთ, ჩემთვის ეს საკმარისი არ არის და ვერც მოგილოცავთ. მადმუაზელ, მათემატიკაში და განსაკუთრებით არითმეტიკაში, რაც თვლადია და არითმეტიკაში ყველაფერი თვლადია, უალრესად გასაგებია... თქვენ ინდუქციური და დედუქციური¹⁸ მათემატიკური გამოთვლების მეშვეობით, უნდა იპოვოთ როგორც ამ გამრავლების პასუხი, ისე ყველა სხვა გამრავლების პასუხიც. მათემატიკა მეხსიერების დაუძინებელი მტერია, ამასთან საუკეთესოც, არითმეტიკულად რომ ვთქვათ, დამლუპველი მტერია! ძალიან უკმაყოფილო ვარ... ასე არ ივარგებს... არა, ასე ნამდვილად არ ივარგებს...

მოსწავლე: (სასონარკვეთილი) არა, ბატონო. **მასწავლებელი:** ამჯერად თავი დავანებოთ ამ საკითხს და მოგვიანებით ისევ დავუბრუნდეთ. ახლა სხვა დავალებაზე გადავიდეთ...¹⁹

მოსწავლე: დიახ, ბატონო.

მოსამსახურე: (შემოდის) აბა, აბა, ბატონო...

მასწავლებელი: (მოსამსახურის ხმა არ ესმის) სამწუხაროა, მადმუაზელ, რომ მათემატიკაში ასე ცუდად ერკვევით.

მოსამსახურე: (სახელოზე ქაჩავს) ბატონო! ბატონო!

მასწავლებელი: ვშიშობ, აბსოლუტური დოქტორატურის გამოცდაზე ვერ გახვალთ...

მოსწავლე: დიახ, ბატონო, ძალიან ვწუხვარ.

მასწავლებელი: და თუ მაინც... (მოსამსახურეს) მარი, თავი დამანებეთ... ამას დამიხედეთ, რატომ ეჩრებით?! ცხვირს რატომ ყოფთ?! დროზე სამზარეულოში! ქვაბებთან! ახლავე, ჩქარა! (მოსწავლეს) შევეცდები ნაწილობრივი დოქტორატურის გამოცდისთვის მაინც მოგამზადოთ.

მოსამსახურე: ბატონო!.. ბატონო!..

სახელოზე ქაჩავს

მასწავლებელი: (მოსამსახურეს) ბოლოს და ბოლოს თავს დამანებებთ თუ არა! ხელი გამიშვით! ეს რა უმსგავსობაა?! (მოსწავლეს) თუ ნაწილობრივი დოქტორატურის გამოცდაზე გასვლას ნამდვილად აპირებთ, მაშინ უნდა შეგასწავლოთ...

მოსწავლე: დიახ, ბატონო?!

მასწავლებელი: ...ლინგვისტიკისა და შედარებითი ფილოლოგიის საფუძვლები...

მოსამსახურე: არა, ბატონო, არა!.. ოღონდ ეგ არა!

მასწავლებელი: მარი, ზედმეტი მოგდით!

მოსამსახურე: ბატონო, ოღონდ ფილოლოგია არა, ფილოლოგიას ჯანდაბისკენ მივყავართ...

მოსწავლე: (გაოცებული) ჯანდაბისკენ? (ცოტა სულელურად იღიმის) რა სისულელეა?!

მასწავლებელი: (მოსამსახურეს) მარი, უკვე მეტისმეტია! გაეთრიეთ!

მოსამსახურე: კეთილი ბატონო, კეთილი, მაგრამ მერე არ მითხრათ არ გაგიფრთხილებივარო! იცოდეთ, ფილოლოგიას ჯანდაბისკენ მივყავართ!

მასწავლებელი: მარი, ნუ გავიწყდება, აქ, მე ვარ უფროსი!

მოსწავლე: დიახ ბატონო.

მოსამსახურე: როგორც გენებოთ!

გადის.

მასწავლებელი: განვაგრძოთ მადმუაზელ.

მოსწავლე: დიახ, ბატონო.

მასწავლებელი: გთხოვთ, მადმუაზელ დიდი გულისყურით მოუსმინოთ ჩემს მიერ მომზადებულ ლექციას...

მოსწავლე: დიახ, ბატონო.

მასწავლებელი: ...რომლის წყალობითაც თხუთმეტ წუთში დაეუფლებით ლინგვისტური ფილოლოგიის ძირითად პრინციპებს და ადვილად შეადარებთ ერთმანეთს ნეო-ესპანურ ენებს.

მოსწავლე: დიახ, ბატონო, ოჰ!

ტაშს შემოჰკრავს.

მასწავლებელი: (ამაყად) სიჩუმე! ეს რა გამოხტომაა?!

მოსწავლე: უკაცრავად, ბატონო.

ხელებს ნელა მაგიდაზე ალაგებს.

მასწავლებელი: სიჩუმე!

(მასწავლებელი დგება; ზურგს უკან ხელებდანყობილი ბოლთას ცემს. დროდადრო ოთახის შუაგულში, ხან კი მოსწავლის შორიახლოს ჩერდება; გაუთავებლად ლაქლაქებს, თუმცა მძიმედ არ საუბრობს. მეტი დამაჯერებლობისთვის ხელებს იშველიებს. მოსწავლე თვალს აყოლებს, რის გამოც თავს გამუდმებით აქეთ-იქეთ ატრიალებს. ორჯერ მთელი ტანიტაც შემობრუნდება.)

მაშ ასე, მადმუაზელ, ესპანური ენა არის დედა ენა, რომელმაც შვა ყველა ნეო-ესპანური ენა, მათ შორის ესპანური, რუმინული, იტალიური, ჩვენი ფრანგული, პორტუგალიური და ნეო-ესპანური²⁰. ამავე დროს, თვით თურქული ენაც ძალიან ახლოს დგას ბერძნულთან და ეს ლოგიკურიცაა, რადგან თურქეთი საბერძნეთის მეზობელია, ხოლო საბერძნეთი თურქეთთან

იმაზე ახლოს მდებარეობს, ვიდრე ჩვენ ერთ-
მანეთთან. ეს კი საუკეთესოდ ადასტურებს
ლინგვისტიკის უმთავრეს კანონს, რომლის თან-
ახმადაც გეოგრაფია და ფილოლოგია ტყუპი
დებია... შეგიძლიათ ჩაინეროთ, მადმუაზელ...

მოსწავლე: (მისუსტებული ხმით) დიახ, ბა-
ტონო!

მასწავლებელი: ნეო-ესპანურ ენებსა და მათ
იდომებს სხვა ლინგვისტური ჯგუფებიდან,
მაგალითად, ისეთი ჯგუფებიდან, როგორცაა
ავსტრიული და ნეო-ავსტრიული ან ჰაბსბურ-
გული ენები, ასევე ესპერანტოს²¹ ჯგუფის
ენები, ჰელვეციური, მონაკური, შვეიცარიული,
ანდორული, ბასკური, პელოტური, მით უფრო
დიპლომატიური და ტექნიკური, განასხვავებს
ერთი რამ, ეს არის მათი გასაოცარი მსგავსება,
რაც საკმაოდ ართულებს მათ შორის სხვაობის
დადგენას. მე აქ ვლაპარაკობ თავად ნეო-ეს-
პანურ ენებს შორის განსხვავებაზე. მათი გან-
სხვავება კი შესაძლებელია იმ განმასხვავებელი
ნიშნების წყალობით, რომლებიც იმავდროულად
მონმობენ მათ გასაოცარ მსგავსებას და ამით
უდაოს ხდიან მათ საერთო წარმომავლობას.
ამასთანავე ეს ნიშნები ძირეულად განასხვავე-
ბენ ამ ენებს ერთმანეთისაგან. ამჯერად, მხო-
ლოდ გარეგნულად განმასხვავებელ ნიშნებს
შევეჩოთ.

მოსწავლე: ოოჰ! დიახ, ბატონო!

მასწავლებელი: მოდი, ზოგად მახასიათე-
ბლებზე ნუ შევჩერდებით და...

მოსწავლე: (სინანულით, მონუსხული) დიახ,
ბატონო.

მასწავლებელი: ვხედავ ძალიან დაინტერეს-
დით ამით, მით უკეთესი, მით უკეთესი.

მოსწავლე: ოჰ, დიახ, ბატონო...

მასწავლებელი: ნუ წუხართ მადმუაზელ, ამას
მოგვიანებით აუცილებლად დავუბრუნდებით...
და ეს ყველაფერი როდია?! თავადაც ნახავთ!

მოსწავლე: (მოხიბლული, მიუხედავად ყვე-
ლაფრისა) ოჰ, დიახ ბატონო.

მასწავლებელი: ამიერიდან იცოდეთ და
სიკვდილამდე დაიმახსოვრეთ მადმუაზელ, მთე-
ლი ენა...

მოსწავლე: ოჰ! დიახ, დიახ ბატონო, სიკვდი-
ლამდე...

მასწავლებელი: და ეს მთავარი პრინციპია,
მთელი ენა არის მხოლოდ და მხოლოდ მეტყვე-
ლება, ის რასაც ლაპარაკისას ვიყენებთ. ის კი,
თავის მხრივ, შედგება ბგერებისგან, ან...

მოსწავლე: მარცვლებისგან...

მასწავლებელი: თავადაც გეტყოდით. ნუ
აფრქვევთ თქვენს ცოდნას, უმჯობესია მომის-
მინოთ.

მოსწავლე: კეთილი ბატონო, დიახ ბატონო.

მასწავლებელი: ბგერები, მადმუაზელ, ფრენ-
ისას უნდა დაიჭირო ფრთებით, რათა ყრუთა
ყურებში არ ჩაცვივდნენ. აქედან გამომდინარე,
როცა რაიმეს წარმოთქმას დააპირებთ, უმ-
ჯობესია, რაც შეიძლება მაღლა ანიოთ კისერი
და ნიკაპი, თითის წვერებზე აინიოთ, აი ასე, ხე-
დავთ, აი ასე...

მოსწავლე: დიახ ბატონო.

მასწავლებელი: გაჩუმდით. წყნარად იჯე-
ქით, ნუ მანყვეტინებთ... ფილტვებიდან უნდა

გამოუშვათ ძალიან მაღალი ბგერები და მთელი ძალით შეარხიოთ სახმო სიმები. აი ასე, შეხედეთ: „პეპელა“, „ევრიკა“, „ტრაფალგარი“, „პაპი, პაპა“, ამგვარად, ბგერები გასცდება ჩვენს ირგვლივ სივრცეს, აიჭრება ზემოთ და აავსებს შედარებით მსუბუქ ცხელ ჰაერს. იქ კი უშიშრად იფარფატებენ, იფარფატებენ და არ ჩაცვივდებიან ყრუთა ყურებში, რომელიც ნამდვილი უფსკრული და ხმოვანების სასაფლაოა. დიდი სიჩქარით გამოსროლილი უამრავი ბგერა ერთმანეთს ავტომატურად წამოედება და წარმოქმნის მარცვლებს, სიტყვებს, ბოლოს კი ფრაზებს. ასე ვთქვათ, მეტ-ნაკლებად მნიშვნელოვან დაჯგუფებებს, ბგერათა წმინდა ირაციონალურ ანსამბლს, რომელიც მოკლებული იქნება ყოველგვარ აზრს, მაგრამ ზუსტად ამის გამო, შეუძლიათ მათ უშიშრად შეინარჩუნონ ჰაერში დიადი სიმალეები. ჩამოვარდება მხოლოდ ის ბგერა, რომელიც დატვირთულია მნიშვნელობით, დამძიმებულია აზრით, მათი ბოლო ყოველთვის იქნება მარცხი და განადგურება.

მოსწავლე: ...ყრუთა ყურებში...

მასწავლებელი: ნამდვილად ასეა, მაგრამ ნუ მანყვეტინებთ... და საშინელ არეულობაში... ბუბტივით გასკდებიან. ამგვარად, მადმუაზელ... (უცებ მოსწავლემ ისეთი სახე მიიღო, თითქოს რალაც მაგრად ეტკინა) რა მოგივიდათ?

მოსწავლე: კბილი მტკივა, ბატონო²².

მასწავლებელი: ამას მნიშვნელონა არა აქვს. ასეთ სისულელეზე არ უნდა შევჩერდეთ. განვაგრძოთ.

მოსწავლე: (ტანჯვა უფრო მეტად აღებეჭდა სახეზე) დიახ, ბატონო.

მასწავლებელი: ახლა, თქვენს ყურადღებას მივაპყრობ იმ თანხმოვნებს, რომლიც გამოთქმის დროს სახეს იცვლიან. ამ დროს „ფ“ გადაიქცევა „ვ“-დ, „დ“ გადაიქცევა „თ“, „გ“ გადაიქცევა „კ“-დ და პირიქით, როგორც ჩემს მიერ მოყვანილ მაგალითებშია: „სამი საათი; ბავშვები; ღვინოში ჩაწყობილი მამალი; ახალი ერა; აი, ღამე.“

მოსწავლე: კბილი მტკივა...

მასწავლებელი: განვაგრძოთ

მოსწავლე: დიახ.

მასწავლებელი: აქედან დასკვნა: წარმოთქმაში რომ დაოსტატდეთ, საჭიროა წლები და კიდევ ერთხელ, წლები. მეცნიერების დახმარებით კი შეგვიძლია წარმოთქმა რამდენიმე წუთში დავხვეწოთ. იმისთვის რომ ბგერები გამოვცეთ, საჭიროა უმოწყალოდ გამოვდევნოთ ჰაერი ფილტვებიდან, შემდეგ წარწარად გამოვუშვათ და შევახოთ სახმო სიმებს. სიმები მსგავსად არფისა, ან კიდევ ქარში მოშრიალე ფოთლებისა შეირხევა, ამოძრავდება და დაიწყებს ვიბრირებას, ვიბრირებას, ვიბრირებას, ბლუკუნს, ჩიფჩიფს, სტვენას, ფშტვენას და აამოძრავებს ყველაფერს: ნაქს, ენას, სასას, კბილებს.

მოსწავლე: კბილი მტკივა.

მასწავლებელი: ...ბაგეებს... ბოლოს კი ბგერები გადმოიფრქვევა ცხვირიდან, პირიდან, ყურებიდან, ფორებიდან და ჩემს მიერ ნახსენებ ყველა ორგანოს ჩაითრევენ ნიადაგგამოცლილ, ძლევამოსილ და დიდებულ ფრენაში. ეს სხვა არაფერია, თუ არა ის, რასაც უსაფუძვლოდ ხმას ვეძახით. იგი მთელი ძალით მოდულირდება ან ტრანსფორმირდება საშინელ სიმფონიურ

ქართულთა, თანამედროვეთა და ხელისუფლებით
მართვადობის უზარმაზარ კლებად, რომელიც ხს
თანამედროვეთა, ხსი ანტიკონსტიტუციონი, ხსი მსჯელთა,
ხსი მკაცრი ხსიხიბილი, ხსიაც სასულიერო, ხსი
კი მხარე და მკაცრი და ასე მქმდეს.

მოსწავლე: დაახ, ბებო, კბილი მჭკივ.

მასწავლებელი: გახედავით, რაც მუხედა
ხეი-გმსტერი ეხედა, იხიბი ერთმსტერის ძელით
ახლი ხსიხსივადი ახის, რომ მესმისმისი,
გახედავით, რაერთი ხსიხსივადი ახისი მძიმ-
ვადი, ამხიხსივადი, მათ ერთი ხსიხსივადი
ეხედა, ეს ახისი ეხსივადი ეხს, აი, ამხიხსი
მათი გახსივადი ერთი-მხიხსივადი ასეი ძელით,
ამხიხსივადი ახისი ახსივადივადი კბილი ხსიხსივადი,
ახსივადივადი, თანამედროვეთა მქმდესი
გამხიხსივადი... კბილი ხსიხსივადი მთელ ეხს
ეხის, ეხსივადივადი კი მქმდესი თხი მთელ-
ხსივადი, ამის ახსივადი, ხედა მძიმადი, ხსიხსი
მთის, მთავარი გამხივადივადი გახსიხსივადი,
(მკაცრი მკაცრი, მასწავლებელი მოგახსივადი
ხსივადი: მკაცრი ხსი ხსივადი გახსივადი, მკაცრი
მათი გამხივადი) მამის ხსივადი ახსივადი
ეხივადი, თითქმის ბებო, ჯიხივი ვხსიხსივადი-
და, მთელადი ერთი ამხსივადი მქმდესი, ვიხსიხსი,
თითქმისაც მქმდესივადი ხსიხსივადი ხსი
მქმდესი: „ფ“-ს ვერი ამხივადი, „ფ“-ს ხსიხსივადი
ამხივადი „ფ“, იხისი მთელადი, რომ ეთქვა „ქამი
ანი ეხსივადი ხსიხსივადი“, ამხივადი „ქამი ანი ეხსივადი
ხსიხსივადი“, „ფურივადი“ ხსიხსივადი ამხივადი
„ფურივადი“, „ფურივადი“ ხსიხსივადი „ფურივადი“,
„კბილივადი“ ხსიხსივადი „კბილივადი“, იხისი
ხსიხსივადი, რომ ეთქვა „თავი დამხსივადი“, ამ-

ბიხი „თავი დამხსივადი“, „ფურივადი“ ხსიხსი-
ვადი „ფურივადი“, „ფური, ფური, ფური“ ხსიხსი-
ვადი ამხივადი „ფური, ფური, ფური“; „ფურივადი“
მთელადი „ფურივადი“, „ფურივადი“ ხსიხსივადი
და „ფურივადი“; „მთელი-ამხივადი“ ხსიხსივადი
„მთელი-ამხივადი“, „ფურივადი და ხსიხსივადი“ ხსიხსი-
ვადი ამხივადი „ფურივადი და ხსიხსივადი“, „მთელი-
ხსიხსივადი ამხივადი „მთელი“; „და ასე მქმდესი“
ხსიხსივადი „და ასე მქმდესი“; „და ასე მქმდესი“
ხსიხსივადი „და ასე მქმდესი“ და ასე მქმდესი.
ერთადერთი რაც ეხსივადივადი, ეს იყო ქელით
მთელადივადი დამხსივადი თანამედროვეთა ხსიხსი, რათა ანი-
ვადი მქმდესი.

მოსწავლე: დაახ, კბილი მჭკივ.

მასწავლებელი: (მთელადივადივადი ხსიხსი იხსი-
ვადი მკაცრი ხსი) გახსივადი, თანამედროვე-
ვადი ხსიხსივადი დამხსივადივადი ამ ეხსივადი მთის
მთელადი და მქმდესი ვერი დამხსივადივადი გახ-
სიხსივადივადი, გახსივადი, უფურივადივადი ახსი-
ხსი ხსიხსივადი ვერივადივადი მქმდესი, ამხსივადი,
ხსიხსივადი ეხის, ხსიხსივადი ხსიხსივადი...

მოსწავლე: ვაი, კბილი მჭკივ.

მასწავლებელი: ვადივადი... ყოველივადი
ერთი და იგივე, იხსივადი რაერთივადი ხსიხსივადი დამ-
ხსივადი, ფურივადი, პრევივადი, ხსიხსივადი...

მოსწავლე: ხსიხსივადი ფურივადი თითქმისივადი?

მასწავლებელი: ანი თითქმისივადი, ანი კვადრი-
ტი, ვადიხსი...

მოსწავლე: კბილი მჭკივ.

მასწავლებელი: გახსივადი, ყოველივადი ხსი-
მთელადივადი დასხსივადი, ერთი მთელადივადი მთელადი-
ვადი, ანივადი ხსიხსივადი „თავი“ ...

მოსწავლე: რასთან ერთად ავილოთ?
მასწავლებელი: რასთანაც გნებავთ იმასთან, ოღონდ მთავარია ავილოთ და ნუ მანყვეტი-ნებთ.

მოწავლე: კბილი მტკივა.

მასწავლებელი: განვაგრძოთ... განვაგრძოთ-მეთქი.... მაშ, აიღეთ ფრანგული სიტყვა „თავი“. აიღეთ?

მოსწავლე: დიახ, დიახ, ავიღე, ვაი, ვაი, კბი-ლი, კბილი...

მასწავლებელი: სიტყვა „თავი“ არის ფუძე სიტყვებისა „გათავისება“ და „თავისუფალი“. „გა“ პრეფიქსია, „უფალი“ სუფიქსი. პრეფიქსი და სუფიქსი უცვლელია, მათ შეცვლა არ სურთ.

მოწავლე: კბილი მტკივა.

მასწავლებელი: განვაგრძოთ. გამოფხიზლდით! ზემოთხსენებული პრეფიქსები ესპანური წარმოშობისაა. იმედი მაქვს თავადაც შეამჩნიეთ, არა?

მოსწავლე: რა შევამჩნიე, კბილი რომ მტკივა?

მასწავლებელი: განვაგრძოთ. ცხადია, თავადაც შეამჩნიეთ, რომ ფრანგულ ენაში სუფიქსები უცვლელად გადმოვიდა. კეთილი მადმუაზელ, ისინი არ შეიცვლება არც ლათინურში, არც იტალიურში, არც პორტუგალიურში, არც სარდანაპალურსა და სარდანაპალიურში, არც რუმინულში, არც ნეო-ესპანურში და არც აღმოსავლურში. „თავი“, „გათავისება“, „თავისუფალი“ ნებისმიერ ზემოთხსენებულ ენაში ყოველთვის უცვლელი დარჩება თავისი ფუძით, პრეფიქსით და სუფიქსით, და საერთოდ, ყველა ენაში ერთმანეთის მსგავსი იქნება.

მოსწავლე: ეს სიტყვები ყველა ენაში ერთი და იგივეს აღნიშნავს? კბილი მტკივა.

მასწავლებელი: აბსოლუტურად ერთი და იგივეს. სხვაგვარად შეუძლებელია. რაც არ უნდა მოხდეს, მათ ყოველთვის ექნებათ ერთი და იგივე მნიშვნელობა, ერთი და იგივე შემაღვენლობა, ერთი და იგივე სტრუქტურა. ეს ნესი ვრცელდება არა მხოლოდ ამ კონკრეტულ სიტყვებზე, არამედ ნებისმიერი ენის ნებისმიერ სიტყვაზე, რადგან ერთი და იგივე ცნება, ყველა ენაში ერთი და იმავე სიტყვით და მისი სინონიმებით გამოიხატება. ბოლოს და ბოლოს თავი დაანებეთ მაგ კბილებს!

მოსწავლე: კბილი მტკივა. დიახ, დიახ, დიახ.

მასწავლებელი: კეთილი განვაგრძოთ... აბა, მითხარით, როგორ იქნება ფრანგულად... მაგალითად: „ბებიაჩემის ვარდები ჩემი აზიელი ბაბუასავით ყვითელია“?

მოსწავლე: ვაი, ვაი, მტკივა, მტკივა, კბილი მტკივა.

მასწავლებელი: განვაგრძოთ, განვაგრძოთ, აბა მითხარით!

მოსწავლე: ფრანგულად?

მასწავლებელი: ფრანგულად!

მოსწავლე: ... როგორ იქნება ფრანგულად „ბებიაჩემის ვარდები...“

მასწავლებელი: „ჩემი აზიელი ბაბუასავით ყვითელია...“

მოსწავლე: დიახ, მე ვფიქრობ, ფრანგულად ასე იქნება: „ბებიაჩემის...“; „ვარდები“ როგორ არის ფრანგულად?

მასწავლებელი: ფრანგულად „ვარდები“?

მოსწავლე: „ბეზიაჩემის ვარდები ჩემი... ფრანგულად „ჩემი“ „ჩემია“?

მასწავლებელი: ღიაა, რა თქმა უნდა!

მოსწავლე: „ჩემი აღმშენებელი ბაბუასადაც ველოვარ.“

მასწავლებელი: არა... „ბ...“

მოსწავლე: „...ბე...“... კბილი მტკივა.

მასწავლებელი: ესეც ააუ.

მოსწავლე: კბილი...
მასწავლებელი: მტკივა, მტკივა... მთა უარა...

მოსწავლე: „...ბე...“... კბილი მტკივა.
მასწავლებელი: ესეც ააუ.
მოსწავლე: კბილი...
მასწავლებელი: მტკივა, მტკივა... მთა უარა...
მოსწავლე: „...ბე...“... კბილი მტკივა.
მასწავლებელი: ესეც ააუ.

მოსწავლე: ესმანურად იქნება „ბეზიაჩემის ვარდები ჩემი აზიელი ბაბუასადაც ველოვარ.“
მასწავლებელი: არა, ტყუილია.

მოსწავლე: და ნეო-ესმანურად „ბეზიაჩემის ვარდები ჩემი აზიელი ბაბუასადაც ველოვარ.“
მასწავლებელი: ცდებით, ცდებით, ცდებით!

მოსწავლე: ცდებით, ცდებით, ცდებით!
მასწავლებელი: აუოიოიო, ესმანური და ნეო-ესმანური ურთმანული აგერიათ... არა, არა, პირიქით უნდა გელოვებოდ...
მოსწავლე: კბილი მტკივა, თავად გერევათ..

მოსწავლე: კბილი მტკივა, თავად გერევათ..
მასწავლებელი: მენ თვითონ ამრიე, ახლა უწოდებდებით მონისმინეთ და ჩაინიშნეთ. იგივე ფრანგულად, ვერ ესმანურად გეტყვით, მერე ფრანგულად და ბოლოს ლათინურად. ჩემთან ერთად გაინდორეთ და დაუკვირდით, მათ შორის საკმაოდ დიდი მსგავსებაა და ეს მსგავსებანი ერთმანეთის იდენტურია. მომისმინეთ და გაიმეორეთ.
მოსწავლე: კბილი...
მასწავლებელი: ...მტკივა

მოსწავლე: განვაგრძოთ... აჰ!

მასწავლებელი: ...ესმანურად: „ბეზიაჩემის ვარდები ჩემი აზიელი ბაბუასადაც ველოვარ.“
მოსწავლე: „ბეზიაჩემის ვარდები ჩემი აზიელი ბაბუასადაც ველოვარ.“: დაჭირეთ სხვაობა? მასწავლებელი: რუბინულად გადაპითარგინეთ.

მოსწავლე: „ბე...“ როგორ იქნება „ბეზიაჩემი“ რუბინულად?
მასწავლებელი: როგორ და „ბეზიაჩემი“.

მოსწავლე: და არა „ბეზიაჩემი?“ ვაი, როგორ მტკივა კბილი...
მასწავლებელი: არა, არა! „ბეზიაჩემი“ არის ფრანგული სიტყვის „ბეზიაჩემი“ აღმოსავლური თარგმანი. ესმანურად იქნება „ბეზიაჩემი“, დაჭირეთ სხვაობა? სარდინიამალურად იქნება „ბეზიაჩემი“...

მოსწავლე: მომიტყვეთ, პატრივცემული, მაგრამ... ვაი კბილი, კბილი... ვერ დავიჭირე...
მასწავლებელი: ეს ხომ უადვილესია, უადვილესია! თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ ამ ენებში გარკვეული გამოცდილება გვაქვს, როგორც ტექნიკური, ისე პრაქტიკული, მიხედვით რომ ისინი იმდენად განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან, რომ საერთო ნიშნებიც კი არა აქვთ... ვეცდები კიდევ ერთი მინიშნება მოგცეთ...

მოსწავლე: კბილი მტკივა... მტკივა...
მასწავლებელი: ეს ენები ერთმანეთისგან არ განასხვავდება არც სიტყვებით, არც ზგერებით, არც სტრუქტურით, რომელიც თითქმის მსგავსია, არც ინტონაციით, რომელიც საერთოდ ერთნაირი აქვთ, არც საუბრის რიტმით... მათ ერთმანეთისაგან განასხვავებს... მისმენთ?

მოსწავლე: კბილი მტკივა... მტკივა...
მასწავლებელი: ეს ენები ერთმანეთისგან არ განასხვავდება არც სიტყვებით, არც ზგერებით, არც სტრუქტურით, რომელიც თითქმის მსგავსია, არც ინტონაციით, რომელიც საერთოდ ერთნაირი აქვთ, არც საუბრის რიტმით... მათ ერთმანეთისაგან განასხვავებს... მისმენთ?

მოსწავლე: კბილი მტკივა... მტკივა...
მასწავლებელი: ეს ენები ერთმანეთისგან არ განასხვავდება არც სიტყვებით, არც ზგერებით, არც სტრუქტურით, რომელიც თითქმის მსგავსია, არც ინტონაციით, რომელიც საერთოდ ერთნაირი აქვთ, არც საუბრის რიტმით... მათ ერთმანეთისაგან განასხვავებს... მისმენთ?

მოასწავლე: კბილი მტკივა.
მასწავლებელი: მისმენთ მადმუაზელ? აბა!
ახლა ჩვენ გავბრაზდებით!
მოსწავლე: გული ნუ გამინყალეთ ბატონო!
კბილი მტკივა!
მასწავლებელი: ეშმაკსაც წაუღიხართ! მო-
მისმინეთ!
მოსწავლე: დიახ... დიახ... გისმენთ... გის-
მენთ... მერე...
მასწავლებელი: ამ ენებს, ერთის მხრივ, ეს-
პანურიდან, ანუ მათი დედა ენიდან და მეორეს
მხრივ...
მოსწავლე: რა?
მასწავლებელი: წარმოუდგენელი რა ხდება.
წარმოუდგენელი, ამდენი ხნის წვლებისა და
მცდელობის შემდეგაც ვერაფერს ჩანვდით...
მოსწავლე: აჰ?
მასწავლებელი: დიახ, მადმუაზელ. ალლო
თუ არა გაქვთ ვერაჟინ ვერაფერს გასწავლით,
სულ ესაა. მაგრამ ალლოსთვის საჭიროა სწავ-
ლა, სწავლა და სწავლა.
მოსწავლე: კბილი მტკივა.
მასწავლებელი: ზოგჯერ არსებობს ისეთი
შემთხვევები, როცა სხვადასხვა ენის სიტყვები
ერთმანეთისაგან განსხვავდება... მაგრამ ამაზე
დაყრდნობა არ შეიძლება, რადგან ეს ასე ვთქ-
ვით გამონაკლისი შემთხვევებია.
მოსწავლე: ა, დიახ?... ვაი, ბატონო, კბილი
მტკივა.
მასწავლებელი: ნუ მანყვეტინებთ! არ
გამაბრაზოთ, თორემ ჩემს თავზე პასუხს არ
ვაგებ! მაშ, რას ვამბობდი?... ჰო, გამონაკლი-

სი შემთხვევებია და ადვილად შესამჩნევია...
იოლად საცნობია... მოსახერხებელია... თუ
გირჩევნიათ... თქვენ მე აღარ მისმენთ, ამიტომ
გიმეორებთ: თუ გირჩევნიათ...

მოსწავლე: კბილი მტკივა
მასწავლებელი: მაშ, გიმეორებთ, რომ ზოგი-
ერთ გამოთქმაში, განსაკუთრებით სალაპარაკო
ენაში, ზოგი სიტყვა საშუალებას იძლევა ერთ-
მანეთისაგან განვასხვაოთ ენები, რაც საოცრად
ადვილებს ენის ამოცნობას. ერთ მაგალითს
გეტყვით: მადრიდში ცნობილი ნეო-ესპანური
გამოთქმა: „ჩემი სამშობლოა ნეო-ესპანეთი“,
იტალიურად იქნება: „ჩემი სამშობლოა...
მოსწავლე: ნეო-ესპანეთი“.

მასწავლებელი: არა! „ჩემი სამშობლოა იტა-
ლია.“ აბა, დედუქციური მეთოდის გამოყე-
ნებით მითხარი, როგორ იქნება ფრანგულად
„იტალია“?

მოსწავლე: კბილი მტკივა!
მასწავლებელი: ეს ხომ უადვილესია. ფრან-
გულ ენაში სიტყვას „იტალია“ შეესაბამება სიტ-
ყვას „საფრანგეთი“. მისი ზუსტი თარგმანია:
„ჩემი სამშობლოა საფრანგეთი“. „საფრანგეთი“
აღმოსავლურად იქნება „აღმოსავლეთი“! „ჩემი
სამშობლოა აღმოსავლეთი“. „აღმოსავლეთი“
პორტუგალიურად იქნება „პორტუგალია“! აღმო-
სავლური გამოთქმა „ჩემი სამშობლოა აღმო-
სავლეთი“ პორტუგალიურად იქნება: „ჩემი სამ-
შობლოა პორტუგალია“! და ასე შემდეგ...

მოსწავლე: გავიგე, გავიგე! მტკივა, მტკივა...
მასწავლებელი: კბილი, კბილი, კბილი!... ჩემი
ხელით ამოგთხრი მაგ კბილს! კიდევ ერთ მა-

გალითს მოგიყვანთ. სიტყვას სხვადასხვა ენაში სხვადასხვა მნიშვნელობა ენიჭება. როცა ესპანურად ვამბობთ „დედაქალაქი“, იგი არ გამოხატავს იგივე (ვინაიდან რასაც პორტუგალიურ ფრაზაში „დედაქალაქი“; უფრო მეტიც, არც ფრანგულში გამოხატავს იგივეს, არც ნეო-ესპანურში, არც რუმინულში, არც ლათინურში, არც სარდნაპალურში... მადმუაზელ, მადმუაზელ... რას აკეთებთ, ამას თქვენთვის ვლაპარაკობ! დალახვროს ეშმაკმა! როგორ გესმით გამოთქმა „დედაქალაქი“, თქვენ მას უადვილესად და უსწრაფესად მიხვდებით ესპანურადაც, ესპანურადაც, ნეო-ესპანურადაც, ფრანგულადაც, აღმოსავლურადაც, რუმინულადაც, ლათინურადაც, რდგან საკმარისია გამოიცნო ის მეტროპოლია რომელზეც ამ ენებზე მოლაპარაკე ფრაზის წარმოთქმელი ფიქრობს. ფრაზის წარმოთქმისას... ეს ყველაზე ზუსტი მაგალითია, რომლის მოყვანაც კი შეიძლებოდა...

მოსწავლე: ვაი, ვაი, კბილი...

მასწავლებელი: სიჩუმე! თორემ თავს წაგაცლი!

მოსწავლე: აბა ცადეთ! ბაქია!

მასწავლებელი მოსწავლეს ხელეებს უგრეხს.

მოსწავლე: ვაი!

მასწავლებელი: აბა, წყნარად იჯექით, ხმა არ გავიგო!

მოსწავლე: (სლუკუნით) კბილი მტკივა...

მასწავლებელი: ყველაზე... როგორ ვთქვა? ყველაზე პარადოქსული... დიახ, ზუსტად ასეა, ყველაზე პარადოქსული ის გახლავთ, რომ ადამიანთა უზარმაზარი მასა, რომელსაც არანაირი განათლება არა აქვს, ლაპარაკობს ამ ურთიერთგანსხვავებულ ენებზე... მისმენთ? აბა, რა ვთქვი?

მოსწავლე: ლაპარაკობს ამ ურთიერთგანსხვავებულ ენებზე! აბა, რა ვთქვი?

მასწავლებელი: ბედი გქონიათ! ზოგი ხალხი ლაპარაკობს ესპანურად და ეს ესპანური საუბარია ნეო-ესპანური სიტყვებით, თუმცა თავად ეს არ იციან და ფიქრობენ, რომ ლათინურად საუბრობენ... ან კიდევ, ლაპარაკობენ აღმოსავლური სიტყვებით გაჯერებული ლათინურით და ფიქრობენ, რომ რუმინულად საუბრობენ ან ლაპარაკობენ ნეო-ესპანურით გაჯერებული ესპანურით და გონიათ სარდნაპალური ან ესპანური... გესმით ჩემი?

მოსწავლე: დიახ! დიახ! დიახ! მესმის! მესმის! მეტი რაღა გინდათ?!

მასწავლებელი: ან თავხედობას შეეშვით, ან მიფრთხილდით... (გაბრაზებული) და ბოლოს მადმუაზელ, ზოგი, მაგალითად, ლაპარაკობს ლათინურად და ესპანური გონია, თან ფრანგს ეუბნება „ორივე თირკმელი მტკივა“, ეს უკანასკნელიც, მიუხედავად იმისა, რომ საერთოდ არ იცის ესპანური, ყველაფერს ჩინებულად იგებს, თითქოს მშობლიურ ენაზე მიმართავენ, ამასთანავე, ჰგონია კედეც, რომ ეს მისი მშობლიური ენაა და ფრანგი ფრანგულად პასუხობს: „მეც“

ბატონო, მეც თირკმელები მტკივა". ამას კი ეს-
პანელი მშვენივრად გაიგებს და დარწმუნებულიან...
იქნება, რომ სუფთა ესპანურად ესაუბრებიან...
მაშინ, როცა ეს არც ესპანურია და არც ფრან-
გული, არამედ არის ნეო-ესპანური ლათინური.
აბა, წყნარად იჯექით მადმუაზელ, ფეხებს ნუ
აქნევთ, გეყოფათ ფეხების ბაკუნი....

მოსწავლე: კბილი მტკივა

მასწავლებელი: რატომ ხდება, რომ ადამი-
ანებმა არ იციან რომელ ენაზე ლაპარაკობენ ან
კიდევ, ფიქრობენ, რომ სხვადასხვა ენაზე ლა-
პარაკობენ და ერთმანეთის მაინც ესმით.

მოსწავლე: მეც ეს მაინტერესებს.

მასწავლებელი: ეს მოვლენა ადამიანთა
ტლანქი ემპირიზმის ერთ-ერთი აუხსნელი უც-
ნაურობაა. „ემპირიზმი“ „ექსპერიმენტში“ არ
აგერიოთ. პარადოქსია, ნონ-სენსია, ადამიანურ-
რი ბუნების ერთ-ერთი უცნაურობაა. ერთი სი-
ტყვით რომ ვთქვათ, ეს უბრალოდ ინსტინქტია.
ამ შემთხვევაში, სწორედ ინსტინქტთან გვაქვს
საქმე.

მოსწავლე: აჰ, აჰ!

მასწავლებელი: ბუზების ყურებას გირჩევ-
ნიათ, უფრო ყურადღებით მომისმინოთ... თან-
აც ამდენს ვწვადობ თქვენთვის. ნაწილობრივი
დოქტორატურის გამოცდა მე კი არა მაქვს ჩა-
საბარებელი... მე უკვე დიდი ხანია ჩავაბარე...
ესეც, აბსოლუტური დოქტორატურის გამოც-
დაც და სუპერ-აბსოლუტურიც... ნუთუ ვერ
ხვდებით, რიბ თქვენთვის კარგი მინდა?
მოსწავლე: ვაი, კბილი!

მასწავლებელი: ვაი-მოსწავლე... არა, ასე არ
ივარგებს, არ ივარგებს, არ ივარგებს.

მოსწავლე: გი-ი-სმე-ენტ...

მასწავლებელი: აჰ! ერთ რამეს გეტყვით, ამ
ენების ერთმანეთისგან გარჩევის საუკეთესო
საშუალება არის პრაქტიკა... მივყვეთ რიგრიგ-
ობით. ჯერ ვისწავლოთ სიტყვა - „დანა“ ყველა
ენაზე.

მოსწავლე: როგორც ინებებთ... ბოლოს და
ბოლოს...

მასწავლებელი: (მოსამსახურეს ეძახის) მა-
რი! მარი! არ ესმის... მარი, მარი! სად ხართ,
მარი! (მარჯვენა კარს აღებს) მარი!...

გადის. რამდენიმე წუთით მოსწავ-
ლე მარტო რჩება. გამომტერებული
თვალებით სივრცეში იყურება.

მასწავლებელი: (ყვირილის ხმა გარედან)
მარი! ეს რას ნიშნავს?! რატომ არ მოდიხართ?!
როცა გეძახით, უნდა მოხვიდეთ! (შემოდის. მარი
შუკან მოყვება) ნუ მეურჩებით! (მოსწავლეზე მო-
ანიშნებს) ვერაფერი გავაგებინე, ვერაფერი...

მოსამსახურე: ბატონო, თავს ასეთ მდგო-
მარეობაში ნუ ჩაიგდებთ! დასასრულს უფროთ-
ილდით ბატონო. ეს ძალიან შორს წაგიყვანთ,
გეუბნებით, ძალიან შორს წაგიყვანთ.

მასწავლებელი: მშვენივრად ვიცი, როდის
უნდა გაჩერდე.

მოსამსახურე: ყოველთვის ამას ამბობთ.
ნეტავ ამ დღეს მომასწრო!

მოსწავლე: კბილი მტკივა.

მოსამსახურე: ხედავ, უკვე იწყება, ეს მისი
სიმპტომებია!

მასწავლებელი: სიმპტომები? მომიტყევე!
რისი თქმა გსურს?

მოსწავლე: (ხაჩაალი ბპია) დიახ, რისი თქმა
გსურს? კბილი მტკივა.

მოსამსახურე: დასასრულის სიმპტომები
შეინიშნება.

მასწავლებელი: სისულელე! სისულელე!
სისულელე! (მოსამსახურეს წასვლა სურს)
სად მიდიხარ?! დანების მოსატანად გიხმეთ.
მჭარდება ესპანური, ნეო-ესპანური, პორტუ-
გალიური, ფრანგული, აღმოსავლური, რუმინუ-
ლა, სარდნაპალური, ლათინური და ესპანური
დანა. ყველა მოიტანეთ!

მოსამსახურე: (შეატრად) ჩემი იმედი ნუ
გეცნებათ!

გადის

მასწავლებელი: (ხელის მოძრაობით სურს
შენიშნაღმდეგობს. მაგრამ დაბნეული უკან
დაიხევს. უცებ რაღაც მოაგონდა) აჰ! (ჩქარი
ნაბიჯით უჯრისკენ მიემართება, დიდ უბილაე
ან ბილულ დანას პოულობს, რეჟისორზე და-
მოკიდებული, ხელს დაავლებს და გაბარებუ-
ლი მოიქნება) აი, ისიც მადმუაზელ! აი, დანა!
სამწუხაროდ, უჯრაში მხოლოდ ერთი ყოფილა,
მაგრამ ვეცდებით ყველა ენაში გამოვიყენოთ!
ნარმოთვეთ სიტყვა „დანა“ ყველა ენაზე, თან
დაუინებით ყურადღებით დააკვირდით ობიექტს

და ნარმოთვეთ, რომ იმ ენაზეა, რომელზეც
ნარმოთქვამთ.

მოსწავლე: კბილი მტკივა
მასწავლებელი: (მონოტონურად, რეჩიტა-
ტივით, თითქოს მღერის) აბა, თქვით „და“,
როგორც „და“, „ნა“ როგორც „ნა...“ თან უყ-
ურეთ, ყურადღებით დააცქერდით...

მოსწავლე: ეს რომელ ენაზეა? ფრანგულად,
იტალიურად, თუ ესპანურად?

მასწავლებელი: რა მნიშვნელობა აქვს.
თქვით: „და...“

მოსწავლე: „და“
მასწავლებელი: „...ნა“, შეხედეთ...

დანას თვალებთან უტრიალებს.

მოსწავლე: „ნა...“

მასწავლებელი: ისევ... შეხედეთ.

მოსწავლე: ოჰ! შემეშვით! ეშმაკმა დალახვ-
როს! ყელამდე ვარ! თანაც კბილი მტკივა, ფეხ-
იც მტკივა, თავიც მტკივა...

მასწავლებელი: (ნაწყვეტ-ნაწყვეტ) „დანა“... შე-
ხედეთ... „დანა“... შეხედეთ... „დანა“... შეხედეთ.

მოსწავლე: ყურები ნუ მატკინეთ! რა გაყ-
ვირებთ! რა გამყინავი ხმა გაქვთ!

მასწავლებელი: თქვით: „დანა... და...ნა...“

მოსწავლე: არა! ყურები მტკივა, ყველაფერი
მტკივა...

მასწავლებელი: ჩემო ციცქნა, ახლავე და-
გაჭრი მაგ ყურებს და აღარ გეტკინება.

მოსწავლე: აჰ!... თქვენ მატკინეთ...

მასწავლებელი: აბა, ჩქარა გაიმეორეთ:
„და...“

მოსწავლე: აჰ, რახან ასე დაიჟინეთ... „და... დანა“... (ნუთით გამოცოცხლდა, ირონიულად ეს ნეო-ესპანურად იყო?)

მასწავლებელი: თუ გნებავთ, დიახ ნეო-ესპანურად იყოს. ჩქარა, ჩქარა... დრო არ გვაქვს... რა საჭიროა უსარგებლო კითხვები? თავს რის ნებას აძლევთ?

მოსწავლე: (სულ უფრო დაქანცული და სასოწარკვეთილია, თითქმის ტირის. მიგადაწვდევს ტაზირებული და გაღიზიანებულია.) აჰ!

მასწავლებელი: გაიმეორეთ, თან უწყურეთ. (გუგულივით იმეორებს) „დანა... დანა... დანა...“

მოსწავლე: ვაი, მტკივა... თავი (სხეულის რომელ ნაწილსაც ახსენებს ოდნავ ხელით ეხება, თითქოს ეფერება) თვალები...

მასწავლებელი: (გუგულივით) „დანა... დანა...“

ორივე ფეხზე დგას, მასწავლებელი გამუდმებით უხილავ დანას აქნევს, მოსწავლის ირგვლივ ბრუნავს, თითქოს ცეკვავს, მაგრამ ცენტრს არ უნდა იყოს გაზვიადებული. მასწავლებლის მოძრაობა უნდა იყოს ძლივს შესამჩნევია. მოსწავლე ფეხზე დგას, სახით მაყურებლისკენ, უკუსვლით ფანჯრისკენ მიდის, ავადმყოფური, მიბნედილი და მონუსხული იერი აქვს.

მასწავლებელი: გაიმეორეთ, გაიმეორეთ: „დანა... დანა... დანა...“

მოსწავლე: მტკივა... ყელი... „და... აჰ... მხრები... მკერდი... „დანა“

მასწავლებელი: „დანა... დანა... დანა...“

მოსწავლე: თეძოები... „დანა“... გავა... „დანა...“

მასწავლებელი: კარგად გამოთქვით... „დანა... დანა...“

მოსწავლე: „დანა...“ ყელი

მასწავლებელი: „დანა... დანა...“

მოსწავლე: „დანა...“ მხრები... მკლავები...

მკერდი, თეძოები... „დანა... დანა...“

მასწავლებელი: ესეც ასე, უკვე სწორად გამოთქვამთ...

მოსწავლე: „დანა...“ თეძოები... მუცელი...

მასწავლებელი: (შეცვლილი ხმით) ფრთხილად... მინა არ ჩამიმსხვრიოთ... დანით კლავენ...

მოსწავლე: (სუსტი ხმით) დიახ, დანით კლავენ.

მასწავლებელი: (დანის ერთი მოქნევით კლავს მოსწავლეს, საკმაოდ სანახაობრივად) ააჰ! მიიღე!

მოსწავლეს ყვირის „ააჰ“ და ძალაგამოცლილი, გამომწვევად ეცემა სკამზე, რომელიც თითქოს შემთხვევით აღმოჩნდა ფანჯარასთან. მკვლელი და მსხვერპლი ერთდროულად თითქოს ვნებიანად ყვირიან „ააჰ“. დანის პირველ დარტყმაზე მოსწავლე ფეხებგადაშლილი ეცემა სკამზე. მასწავლებელი ფეხზე დგას,

სახით მოსწავლისკენ და ზურგით
მაყურებლისკენ. დანას მეორედ
ურტყამს მოსწავლეს, უკვე ქვემო-
დან ზემოთ, რის შემდეგაც მთელი
სხეულით შესამჩნევად შეხტება.

მასწავლებელი: (აქოშინებული, ლულულულებს)
კახპა... ასე მოგიხდება... როგორ ვისიამოვნე...
უჰ, უჰ, დავიღალე... ძლივს ვსუნთქავ... ააჰ!

სუნთქვა უჭირს, ეცემა. ბედად
სკამი იქვეა. შუბლიდან ოფლს ინ-
მენდს. გაურკვეველად ლულულულებს.
თანდათან სუნთქვა ნორმალური
ხდება... დგება, ახალგაზრდა გოგო-
ნას უყურებს, ბოლოს თითქოს
გამოფხიზლდა:

მასწავლებელი: (პანიკამ შეიპყრო) ეს რა
ჩავიღინე?! ახლა რა მეშველება?! ნეტავ, რა
მოხდება, უი, უი, რა უბედურებაა, მადმუა-
ზელ! მადმუაზელ! ადექით! (გამოცოცხლდა,
ისევ უხილავი დანა უჭირავს და არ იცის სად
ნაილოს) მადმუაზელ, გაკვეთილი დამთავრე-
ბულია... შეგიძლიათ წახვიდეთ... სხვა დროს
გადაიხდით... ვაიმე! მკვდარია... მკვდარი....
ჩემი დანით... მკვდარია... რა საშინელებაა.
(მოსამსახურეს ეძახის) მარი, მარი! ჩემო ძვირ-
ფასო მარი! აქ მოდი! ვაი, ვაი! (მარჯვენა კარი
იღება და მარი გამოჩნდება) არა, ნუ მოხვალთ...
შევცდი... აღარ მჭირდება მარი... უკვე აღარ
მჭირდება... გესმით ჩემი?..

მარი უახლოვდება. გაბრაზებუ-
ლი ხმის ამოუღებლად დასცქერის
მსხვერპლს.

მასწავლებელი: (სასონარკვეთილი ხმით)
არა, მარი, სულაც არ მჭირდება!

მოსამსახურე: აბა, ბატონო, კმაყოფილი
ბრძანდებით მოსწავლით? გასიამოვნათ, კარ-
გად აითვისა გაკვეთილი?

მასწავლებელი: (დანას ზურგს უკან მალავს)
დიახ, გაკვეთილი დამთავრებულია... მაგრამ....
ის, ის ისევ აქ არის... წასვლა აღარ უნდა...

მოსამსახურე: (ძალიან მკაცრად) მართლაც!...
მასწავლებელი: (აცახცახებული) არა, მე არ
ჩამიღენია მარი, არა, მე არა... მერწმუნეთ.... მე
არა, ჩემო პატარა მარი...

მოსამსახურე: აბა ვინ? სხვამ ვინ? მე?
მასწავლებელი: არ ვიცი შესაძლოა...
მოსამსახურე: თუ კატამ?
მასწავლებელი: შესაძლოა... არ ვიცი....

მოსამსახურე: ეს უკვე მეორმოცეა დღეს!..
ყოველ დღე ერთი და იგივე მეორდება! ყოველ
დღე! არ გრცხვენიათ ამ ხნის კაცს... ასე თავს
დაიავადმყოფებთ! მოსწავლე აღარ გეყოლებათ
და ეს უკეთესიც იქნება!

მასწავლებელი: (გალიზიანებული) ჩემი ბრა-
ლი არ არის! სწავლა არ უნდოდა! არ მიჯერ-
ებდა! საშინელი მოსწავლე იყო?! სწავლა არ
უნდოდა!

მოსამსახურე: მატყუარა!...
მასწავლებელი: (ცდილობს მოსამსახურეს
ჩუმად მიუახლოვდეს, ზურგს უკან დანა აქვს

დამალული) ეს თქვენ არ გეხებათ! (ცდილობს დანა ჩაარტყას, მოსამსახურე მოქნეულ ხელს დაუჭერს და გადაუგრებს, მასწავლებელი ძირს აგდებს იარაღს) ... უკაცრავად!

მოსამსახურე: (მთელი ძალით ორჯერ სახეში გაულანუნებს. მასწავლებელი იატაკზე ეცემა. ქვითინებს) საცოდავო მკვლელი, არამზადა! პატარა საზიზღარო! მეც იგივეს მიპირებდით არა?! თქვენი მოსწავლე ხომ არ გეგონეთ?! (საყელოში წვდა და წამოაყენა, დავარდნილი ქუდი აიღო და თავზე დაახურა; მასწავლებელს ეშინია ისევ არ უთავაზონ და ბავშვივით ხელს იფარებს სახეზე) დადეთ დანა თავის ადგილას! დროზე! (დანა უჯრაში ჩადო, უკან დაბრუნდა) რამდენჯერ გაგაფრთხილეთ, ამ წუთასაც გაგაფრთხილეთ: არითმატიკას მივყავართ ფილოლოგიასთან, ფილოლოგიას კი მივყავართ დანაშაულთან...

მასწავლებელი: თქვენ თქვით: „ჯანდაბასთანო“!

მოსამსახურე: ეს ართი და იგივეა!

მასწავლებელი: ცუდად გავიგე. მე ვიფიქრე რომ „ჯანდაბა“ ქალაქია და ფილოლოგიას ქალაქ „ჯანდაბასთან“ მივყავართ.

მოსამსახურე: მატყუარა! ბებერი მელა! თქვენისთანა მეცნიერს სიტყვის მნიშვნელობები არ აერეოდა. ეს არ უნდა დამეშვა!

მასწავლებელი: (ქვითინით) განზრახ არ მომიკლავს!

მოსამსახურე: ნეტავ, ნანობთ მაინც?

მასწავლებელი: დიახ, დიახ მარი, გეფიცებით ვნანობ!

მოსამსახურე: ამას დამიხედეთ, თავს მა-ცოდებს! ეჰ, რაც არ უნდა იყოს, მაინც კარგი ბიჭი ხართ! ვეცადოთ, როგორმე, მოვაგვაროთ ეს საქმე. მაგრამ, აღარ გაიმეოროთ... ასე გულს დაივადმყოფებთ....

მასწავლებელი: დიახ, მარი! ახლა რა ვქნათ?

მასწავლებელი: უნდა დავმარხოთ... ისე როგორც დანარჩენი ოცდაცხრამეტი... ეს უკვე მეორმოცე კუბოა²⁵... დამკრძალავ ბიუროში დავრეკოთ და კიდევ ჩემს საყვარელ მამა ოგუსტთან... გვირგვინებიც უნდა შევუკვეთოთ....

მასწავლებელი: დიახ, მარი, გმადლობთ, გმადლობთ.

მოსამსახურე: მართლაც, ოგუსტის გამოძახება რა საჭიროა, ეს მითქმა-მოთქმას გამოიწვევს ხალხში, თქვენც ხომ ცოტათი მამაო ხართ.

მასწავლებელი: ძვირიანი გვირგვინებიც არ გვინდა, გაკვეთილის საფასური არ გადაუხდია. **მოსამსახურე:** ნუ დარდობთ... წინსაფარი გადააფარეთ, რა უსირცხვილო ვინმეა... მოგვიანებით წავიღოთ...

მასწავლებელი: დიახ, მარი დიახ, (აფარებს) მეშინია არ დაგვცინონ... ორმოცი კუბო.. წარმოგიდგენიათ... ხალხი გაოცდება. რომ გვკითხონ შიგ რა დევსო?

მოსამსახურე: ნუ დარდობთ. ვიტყვით რომ ცარიელია. ამასთან, ხალხი არაფერს გვკითხავს, შეეჩვია.

მასწავლებელი: და მაინც.

მოსამსახურე: (იღებს სამკლაურს, რომელზეც შესაძლებელია გამოსახული იყოს ნაციისტური სვასტიკა²⁶) აჰა, აიღეთ. თუ გეშინიათ ეს გაიკეთეთ და საშიშიც არაფერი იქნება. (სამკლაურს მკლავზე უკეთებს) ეს პოლიტიკაა...

მასწავლებელი: გმადლობთ, ჩემო ძვირფასო მარი; ასე უფრო მშვიდად ვიქნები... კარგი გოგო ხარ, მარი... თავდადებული...

მოსამსახურე: კარგია, ბატონო, მიბრძანდით. მოგნონთ?

მასწავლებელი: დიახ, ჩემო პატარა მარი. (მასწავლებელი და მოსამსახურე გოგონას სხეულს ანევენ, ერთი მხრებში ჩაავლებს ხელს, მეორე ფეხებში და მარჯვენა კარისკენ მიემართებიან) ფრთხილად, რამე არ ატკინოთ.

გადიან. რამდენიმე წუთი სცენა ცარიელია. მარცხენა კარზე ზარის ხმა გაისმის.

მოსამსახურის ხმა: ახლავე, მოვდივარ!

მოსამსახურე სცენაზე შემოდის, ზუსტად ისე როგორ დრამის დასაწყისში. ზარს ისევ რეკავენ

მოსამსახურე: (აპარტე) ძალიან ჩქარობს, საბრალო! (ხმამალლა) მოითმინეთ! (მარცხენა კართან მივა, ალებს) გამარჯობა, მადმუაზელ! ახალი მოსწავლე ბრძანდებით? გაკვეთილზე მოხვედით? მასწავლებელი გელოდებათ*, ახ-

ლავე ვეტყვი, რომ მოხვედით. ახლავე ჩამოვა! შემობრძანდით, შემობრძანდით მადმუაზელ!

ივნისი, 1950

ფარდა

*სპექტაკლის დაწყებამდე და ფარდის გახსნამდე დარბაზში ჩაქუჩის კაკუნის ხმა ისმის, ამას მოყვება სპექტაკლის დაწყების სამი ზარი. ფარდის ანევის შემდეგ, სანამ სცენა ცარიელია ჩაქუჩის ხმა ისევ გრძელდება. კარის გასაღებად გამოქცეული მოსამსახურე გზადაგზა, სასწრაფოდ იღებს მაგიდაზე დადებულ რვეულს და ჩანთას და კუთხეში ჩანთებისა და რვეულების გროვაზე მოისვრის. ბოლოს, უკანასკნელ სცენაში, როცა მოსამსახურე ახალი მოსწავლისთვის კარის გასაღებად გარბის, ახლადმოკლული მოსწავლის ჩანთას და რვეულს იმავე კუთხეში მოისვრის. როცა ფარდა დაიხურება ისევ უნდა ისმოდეს ჩაქუჩის დარტყმის ხმა. (ავტორის შენიშვნა)